

MADANIYAT VA SAN'AT SOHASINI YANADA RIVOJLANTIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH

Isroilova X.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti

Tayanch so'zlar: madaniyat, san'at, tarbiya, taraqqiyot, barkamol yoshlar, madaniyat markazlari, teatr, loyiha.

Ключевые слова: культура, искусство, образование, развитие, зрелая молодежь, культурные центры, театр, проект

Key words: culture, art, education, development, mature youth, cultural centers, theater, project

Kirish. Dunyoda davlat va jamiyatning nufuzi, ong-u tafakkuri, madaniy darajasini ko'rsatadigan mezonlar ko'p. Lekin har qaysi millat va xalqning ma'naviy kamolotini belgilovchi, bu madaniyat va san'atdir. Inson qadrini ulug'lagan yurt, kelajagi buyuk davlatdir. Milliy qadriyatlarimiz, urf odat va ananalarimiz orqali xalqimizning qadr-qimmatini yuksak cho'qqilarga ko'tarish. Xalqimizning madaniy-ma'rifiy tushunchalarini oshirish eng oliy maqsadimizdir.

Madaniyat - tushunchasi bu jamiyat, insonning ijodiy kuch va qobiliyatlarining tarixiy taraqqiyotining muayyan darajasidir. Kishilar hayoti va faoliyatining turli ko'rinishlarida, shuningdek, ular yaratadigan moddiy va ma'naviy boylıklarida ifodalanadi.

Muhtaram Prezidentimiz ta'kidlab o'tganlaridek, "Mustaqillik yillarida mamlakatimizda madaniyat va san'at sohasini rivojlantirish, jahon miqyosidagi ilg'or tajribalar asosida zamonaviy madaniyat va san'at muassasalari barpo etish, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ijodkor ziyolilarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash masalalariga davlatimiz tomonidan ustuvor ahamiyat qaratib kelinmoqda. Aholi, xususan, yoshlarning madaniy saviyasini yuksaltirish, ularni milliy va umumbashariy madaniyatning eng yaxshi namunalaridan bahramand etish, shu asosda ma'naviy yetuk, barkamol

shaxslarni tarbiyalash, yosh iste'dod egalarining qobiliyati va salohiyatini ro'yobga chiqarish borasida keng ko'lamlı ishlar amalga oshirildi. Shu bilan birga, madaniyat va san'at sohasini boshqarishda eskicha usullar saqlanib qolayotgani, mavjud muammolarni hal etish bo'yicha kompleks yondashuvning yetishmasligi, madaniyat muassasalarining faoliyatini tashkil etish, aholiga madaniy xizmat ko'rsatishda oqsoqlikka yo'l qo'yilayotgani, aksariyat joylarda madaniyat va san'at maskanlarining moddiy-texnik bazasi bugungi kun talablariga javob bermasligini qayd etish zarur. Ayniqsa, soha uchun yuqori malakali kadrlar tayyorlashda mavjud talab va ehtiyojlarni hisobga olmaslik, ularni qayta tayyorlash, malakasini oshirish borasida puxta tizim yaratilmagani madaniyat sohasida yagona davlat siyosatini samarali amalga oshirish, bu yo'nalishdagi ustuvor vazifalarni to'liq bajarish imkonini bermayapti".

Shuning uchun madaniyat va san'at hayotimizning ajralmas bir qismiga aylanib boroqda. Har bir inson tug'ilibdiki, san'atning eng oddiy va oliy na'munasi ya'ni timsoli hisoblanmush – ona allasi bilan dunyoni taniydi, hayotni idrok etadi. Quvonchli kunlarimizda ham, qayg'uli kunlarimizda ham kuyu-qo'shiq bizga hamroh bo'ladi. Sirasini aytganda, san'atga shaydo bo'lgan insondan yomonlik chiqmaydi. Maqomlar, dostonu laparlar, spektakllar, muzey eksponatlari, sirk tomoshalari har birimizni olijanoblik, mehr-oqibat, do'stlik, ahillik, vatanparvarlik, mardlik va jasorat ruhida tarbiyalashga hizmat qiladi.

Shu bois o'zini hurmat qilgan har qanday xalq o'z milliy san'atini asrab avaylaydi va ardoqlaydi. Uni keying avlodlarga bus-butun yetkazishga harakat qiladi. Navoiy, Ogahiy, Lutfiy, Atoiy, Nodira, Uvaysiy, Munis kabi asl san'at sohiblaridir.

O'zbekiston madaniyati ko'plab xalqlarning xalqona musiqasi, raqslari, rassomchilik san'ati, amaliy san'ati, milliy taomlari va milliy liboslarida o'z aksini topgan bo'lib, eng xilma-xil an'alarining o'ziga xos uyg'unlashuvidir. O'zbek xalq madaniyati bir necha ming yillik asrlar davomida shakllangan va Sharqning boshqa madaniyatlari orasida o'z o'rni, o'ziga xos va jo'shqin xususiyati bilan ajralib turadi. Qadimgi Eron xalqlari, keyinchalik ko'chmanchi turkiy qabilalar, so'ngra arablar, xitoyliklar va ruslar o'z hissalarini qo'shdilar. Respublikaning ko'plab aholisi, ayniqsa qishloq joylarida, hali ham uzoq o'tmishga borib taqaladigan ko'plab an'analarga rioya qilishadi.

O'zbek xalq musiqasi beqiyos bo'lib, turli janrlari, mavzularining serqirraligi bilan ajralib turadi. Barcha qo'shiqlar va cholg'u asarlar vazifalariga ko'ra ikki guruhga bo'linadi. Ba'zilar turli marosimlar, mehnat jarayonlari, teatr tomoshalari va o'yinlar bilan bog'liq holda muayyan sharoitlarda va ma'lum bir vaqtlarda ijro etiladi. Boshqalar istalgan vaqtda ovoz chiqarishi mumkin.

O‘zbek musiqiy merosida haqli ravishda o‘zbek professional og‘zaki musiqasining cho‘qqisi hisoblangan lirik-qahramonlik mazmunidagi dostonlar – doston ertaklari, shuningdek, maqomlar – vokal va cholg‘u asarlar sikllari alohida o‘rin tutadi.

Milliy madaniy an‘analarga g‘amxo‘rlik va g‘amxo‘rlik bilan munosabatda bo‘lish, yo‘qolgan an‘analar va milliy hunarmandchilikni bosqichma-bosqich tiklash, ijodiy yondashuv milliy an‘analarni yanada rivojlantirish va o‘zbek xalq madaniyatining oltin fondini boyitishga xizmat qilmoqda.

Respublikamiz mustaqillikka erishgandan so‘ng o‘zbek tasviriy san‘ati va me‘morchiligining barcha turlari va janrlarida erishilgan yutuqlar bilan haqli ravishda faxrlanamiz. Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda milliy o‘zlikni tiklash, ko‘p asrlik an‘ana va urf-odatlar, din va adabiyot, milliy san‘at va madaniyatning turli yo‘nalishlari rivojlanib bormoqda. Bu davrda o‘zbek tasviriy san‘ati har bir musavvirning ijodiy qobiliyatini har tomonlama rivojlantirish, namoyon bo‘lishi uchun keng imkoniyatlarga ega bo‘ldi.

Respublikamizda milliy badiiy madaniyatga munosib hissa qo‘shgan noyob bir asarlar yaratilmoqda. Ularning aksariyati keng e‘tirofqa sazovor bo‘lib, davlatimiz tomonidan yuksak qadrlanib kelinmoqda. Bugungi kun ijodkorlarining erishgan yutuqlari bizni quvontiradi albatta, chinakam go‘zallik har bir narsa hayotni chuqur bilish, o‘zbek klassikasida mujassamlashgan an‘analarni ijodiy rivojlantirish, san‘atning tarixiy taraqqiyotidagi davomiylik asosida tug‘iladi.

Jamiyat hayotida badiiy madaniyatni mustahkamlashning dolzarb zarurati biz ijodkorlarni hamisha zamon bilan hamnafas bo‘lib yashashga, xalqning keng ko‘lamli ishlarini o‘z asarlarimizda hamisha munosib aks ettirishimiz kerak degan savol ustida jiddiy o‘ylashga majbur qiladi. Realistik uslub asosida yaratilgan ijtimoiy ahamiyatga ega har bir asar zamonaviy badiiy jarayonning ustun xususiyati hisoblanadi.

Xulosa. Bugungi kunda madaniyat va san‘at sohaga qaratilayotgan yuksak e‘tibor va g‘amxo‘rlik namunasini yuqorida bir qator misollar bilan keltirib o‘ttik. Bu kabi sohani rivojlantirishga doir chora-tadbirlar hamda yuksak e‘tibor va imzolangan farmon, qarorlarning ijrosini ta‘minlash doirasida keng qamrovli ishlar amalga oshirilmoqda. Davlatimiz rahbari tomonidan sohaga qaratilayotgan g‘amxo‘rlik va imkoniyatlar yaqin kelajakda tub o‘zgarishlarga olib keladi va o‘z samarasini ko‘rsatadi desak xato bo‘lmaydi.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh. Madaniyat va san‘at sohasini yanada rivojlantirish va takomillashtirishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida. - Toshkent: 2017

2. O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi Axborot-qidiruv tizimi. www.lex.uz
3. A. Haydarov. Madaniyat – milliy yuksalish poydevori. “Oltin meros press” nashriyoti. 2021 yi
4. A. Haydarov. Madaniyat va san’at sohasini boshqarish asoslari. “G‘ofur G‘ulom” nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent – 2016. 178-b
5. Z. Mo‘minova. Sharqning billur ovozi “Saodat” jurnali 11-son -2021. nou. -32 b.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqolada asosan madaniyat va san’atning o‘tmishi, buguni va ertasidan so‘zlovchi va uni dunyoga tanituvchi vosita ekanligi keltirilgan. Hozirgi kunda madaniyat va san’at sohasiga qaratilayotgan e’tibor, sohaga doir amalga oshirilayotgan va kelgusida amalga oshirilishi rejalashtirilayotgan chora-tadbirlar xususida so‘z yuritilgan.

РЕЗЮМЕ

В данной статье преимущественно утверждается, что культура и искусство являются средствами рассказа о прошлом, настоящем и будущем нации и представления ее миру. Говорили о внимании, уделяемом сфере культуры и искусства, реализуемых и планируемых к реализации мерах.

SUMMARY

This article is devoted to that culture and art are the means of telling about the past, present and future of the nation and introducing it to the world. They talked about paying attention to the sphere of culture and art, the measures being implement and planned in the future.